

УДК 334.021

ОСНОВНІ РИЗИКИ ПРОЕКТІВ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Канова О.А., Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,

м. Харків, Україна

Анотація — В роботі розглянуті основні види ризиків, що супроводжують проекти публічно-приватного партнерства, їх причини, а також найбільш типові способи розподілу цих ризиків між сторонами партнерства.

Ключові слова — публічно-приватне партнерство, ризики, розподіл ризиків.

Ризики притаманні всім проектам публічно-приватного партнерства (ППП), як і будь-яким іншим проектам в сфері інфраструктури. Вони виникають, в першу чергу, через невизначеність майбутніх результатів, які можуть безпосередньо вплинути на надання послуг за проектом та комерційну життєздатності проекту взагалі. Розподіл ризиків між учасниками PPP відбувається за принципом найбільш ефективного управління. Тобто, обов'язок з управління певним ризиком закріплюється за тією стороною угоди, яка має найкращі можливості щодо мінімізації даного ризику.

Як правило, на стадії планування проекту можливо розробити ефективні стратегії запобігання чи мінімізації майже всіх можливих ризиків. Такі заходи мають бути відображені при складанні договору PPP, а також на стадіях реалізації проекту та управління. Взагалі, виділяють наступні підходи до мінімізації та запобігання ризиків при PPP:

прозорість всього процесі, включаючи участь основних зацікавлених сторін;

детальна та достовірна оцінка проекту PPP з докладною інформацією про ризики і їх можливі наслідки, а також очікуваний результат;

прогнозування грошових потоків на основі виконання технічного, ринкового і фінансового аналізу;

структуроване фінансування;
розроблений пакет безпеки;
моніторинг проекту та дотримання умов угоди PPP.

В сучасній науковій літературі [3; 4] виділяють такі категорії ризиків, притаманні проектам PPP:

1. Ризик на стадії розробки. Неefективні та неякісні плани та завдання проекту призводять до затримок при постачанні та фінансуванні проекту.

Зазвичай даний ризик закріплюється за публічним партнером або виконавчим агентством.

2. Ризик, пов'язаний з фінансуванням. Погіршення фінансової спроможності, тобто здатності приймати участь в капіталі, можливе через залучення третьої сторони, що є платоспроможною та відповідає фінансовим вимогам, при необхідності, може надати ресурси, доступ до яких є обмеженим.

Зазвичай даний ризик закріплюється за публічним партнером або виконавчим агентством.

3. Ризик, пов'язаний з перевищенням витрат. На етапі проектування або будівництва, фактичні витрати перевищують оціночні.

Зазвичай даний ризик закріплюється за проектною компанією або приватною стороною, іноді переходить до підрядника.

4. Ризик, пов'язаний з перевищенням часу. Реалізація проекту займає більше часу, ніж було заплановано.

Ризик зазвичай закріплюється за проектною компанією або приватною стороною, іноді переходить до підрядника.

5. Ризик, пов'язаний з вхідним постачанням. Сировина та матеріали постачаються невчасно або в неналежній кількості чи якості, за вищою ціною.

Закріплюється, як правило, за проектною компанією або приватною стороною, проте може переходити до підрядника або постачальника сировини та матеріалів.

6. Операційний ризик. Фактори, що негативно позначається на роботі і наявній потужності: ненадійні або неперевірені технології; збільшення вартості експлуатації, занизька потужність; неефективне функціонування, характер та вартість експлуатації та обслуговування, тощо.

Закріплюється за проектною компанією або приватною стороною, або за підрядником, що займається експлуатацією та обслуговуванням.

7. Ризик, пов'язаний з попитом та доходами. Недостатній рівень попиту та занизькі доходи можуть бути викликані низьким попитом, діяльністю конкурентів, неефективністю потужностей, ціновою політикою, тощо.

Даний ризик закріплюється переважно за проектною компанією або приватною стороною; за публічною стороною – у разі використання приватної фінансової ініціативи.

8. Зміни у податкових ставках. Зміни у законодавстві щодо оподаткування може мати негативний ефект для приватної сторони ППП, її активів, або проекту взагалі.

Даний ризик закріплюється за проектною компанією або приватною стороною, якщо зміни були передбачувані і не носять дискримінаційного характеру, в іншому випадку – за публічним партнером.

9. Репатріація капіталу і прибутку. Ризик пов'язаний з неможливістю репатріювати капітал або прибуток, конвертувати або зробити переказ валюти.

Ризик закріплюється за проектною компанією або приватною стороною.

10. Форс-мажорні природні явища. Дані обставини включають до себе повінь, землетрус, циклон і т.д., що має негативний вплив на активи та проект.

Зазвичай, ризик закріплюється за проектною компанією або приватною стороною.

11. Форс-мажорні політичні події. Дані обставини можуть включати зміни в законодавстві, експропріацію майна, анулювання ліцензій та дозволів і т.д., порушення громадського порядку, війну, та припинення дії договору через це.

Ризик в даному випадку також найчастіше закріплюється за проектною компанією або приватною стороною.

12. Суперечки між сторонами. Недотримання умови договору, або різниця в тлумаченні положень.

Такий ризик розподіляється між публічною стороною угоди, проектною компанією та приватною стороною.

Хоча загальний принцип розподілу ризику (сторона, яка знаходиться в кращому становищі для управління цим ризиком повинна взяти на себе його на себе) застосовується до всіх ситуацій, сторона в кращому становищі, щоб керувати певним ризиком може варіюватися від однієї ситуації до іншої, в залежності від специфіки проекту і конкретної ситуації.

Список використаної літератури

1. Бабяк Н. Д. Контролінг ризиків проектів державно-приватного партнерства / Н. Д. Бабяк // Фінанси України. – 2014. – № 6. – С. 95 – 111.
2. Овсянникова Я. О. Особливості управління ризиками проектів публічно-приватного партнерства / Я. О. Овсянникова // Наукові праці НДФІ. – 2015. – № 1 (70). – С. 36 – 48.
3. Quium A. A guidebook on public-private partnership in infrastructure / A. Quium. – Bangkok: UNESCAP, 2011. – 83 p.
4. Public-private partnership (PPP) projects: project guidebook [Electronic resource]. – Access mode: www.ptb.gov.kw/pdf/PTB%20Guidebook.pdf.

Автор

Канова Олександра Андріївна, старший викладач, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (oleksandra.kanova@m.hneu.edu.ua)

Тези доповіді надійшли 09 лютого 2017 року. Опубліковано в авторській редакції.